

se vlada izreče za to, da sme kraljevič kot privatnik prisostvovati sofijski slavnosti, potem je gotovo, da se kraljevič Aleksander udeleži prireditve v družbi bolgarskega prestolonaslednika Borisa, ki je prav tako navdušen Slovan kakor kraljevič Aleksander. Govori se, da se sofijskih prireditev udeleži pod vsakim pogojem kraljevič Gjorgje, in sicer ne glede na to, ali mu vlada to dovoli ali ne.

* **Za splošno volilno pravico na Turškem.** Socialno demokratska stranka v Soutunu je poslala parlamentu peticijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Peticijski odsek je to vlogo zavrnil.

Kulturno delo.

+ **Tržaško učil. društvo** je sklenilo, kakor je poročal svoj čas „U. T.“, na sestanku 17. febr. v odgovor na podel napad „Slovenca“ na našo obrambno šol. družbo, da ne čuti samo pravice, temveč celo dolžnost sodelovati pri kulturnem delu dr. C. in M. ter da bo to dolžnost v bodoče izvrševalo s podvojenimi silami.

Od besed so naši tržaški tovariši po svoji stari navadi prešli takoj k dejanju. Priglasili so se k obrambnemu skladu C. M. družbe, zbrali ter odposlali tudi hkrati 200 kron. Nadalje so najintenzivneje sodelovali pri ustanovitvi novih podružnic v tržaški okolici. Od teh pet, to pomeni vzevalih podružnic je večina nastala po iniciativi naših tovarišev. V dokaz bodi dejstvo, da so trem novim podružnicam predsedniki naši tovariši, in sicer podr. Bratož, podr. v. Sv. Mar. Magd. tov. Stubel. A tudi pri ostalih dveh (v Sv. Križu in v Bazovici) se menda ne motimo, če sodimo, da so tudi tu sodelovali naši tovariši.

To je bil dostojen odgovor na ono mahanje „Slovenčevega“ dopisnika. „Der Hieb sitzt!“ bi rekel Nemec. A kolikor poznamo svoje tovariše ob sinji Adrij, smo popolnoma prepričani, da po Aškerčevih besedah „stojte pripravljeni še s pestmi“.

Na to pričujočo vest bi pa opozorili še posebno gotovo „rodoljube“, ki ravno niso klerikalci, a časih tadi zapadejo v klerikalen greh, da po kavarnah radi zabavljajo čez učiteljstvo, ki baje „nič ne dela, a samo lenuhari“.

Obrambni vestnik.

* **Štrkelj in Odlasek.** Naš dopisnik nam poroča: Ko sem se pred več tedni mudil mimogrede v Dobropoljah ter povpraševal po tem in onem, sem imel priliko čuti, kako jako je bilo tamošnje ljudstvo razjeto na nadučitelja Štrkelja in splošno na vse učiteljstvo. Menda je dala povod neka Štrkeljeva ovadba na dež. šol. svet zaradi neizterjanih glob za šolske zamude. Take splošne razburjenosti proti učiteljstvu še nisem zlepa videl in takega zabavljanja še tudi nisem slišal, kakor je ob tisti prilike padalo po dobropoljskih gostilnicah zlasti na nadučitelja Štrkelja in učitelja Odlaska. — Ker pa sta oba tovariša prav „pridna“ klerikalca, se mi je to še bolj čudno zdelo, saj so Dobropolje znane kot najbolj klerikalen kraj na vsem Slovenskem. In ko se je „Slovenec“ bahal kmalu na to, kako spoštuje „naše dobro verno ljudstvo“ dobre „krščanske“ učitelje, sem se nehote spomnil psov in groženj, ki sem jih slišal v Dobropoljah. Pa sem napisal tisto notico in postavil nadučitelja Štrkelja in učitelja Odlaska za zgled, da „naše dobro verno ljudstvo“ tudi še bolj pobožnih in brumnih učiteljev ne spoštuje tako, kakor bi rad natvezil „Slovenec“ javnosti, kadar snubi za „Slomškarijo“. Če bi bilo kaj moštva v teh cenjenih tovariših, tedaj bi morala odkrito priznati, da je to žalibog le preveč — res. Tega priznati si seveda nista upala in da bi javnost nasula peska v oči, sta poslala v „Slovenca“ neko „izjavo“, v kateri nas pozivljata, da naj jim navedemo kar imena tistih, ki so jih hoteli pometati iz stanovanj. Mi odgovorjamo na to: Imena dotičnikov nam niso znana, ker sploh ne poznamo tam ljudi po imenih. Tudi če bi jih poznali, bi jih ne imenovali, ker ne maramo iti dr. pravdnistvo na roke, konstatiramo pa, da se je res pripetilo, da so bili neke nedelje večer ljudje tako razburjeni, da ni dosti manjkalo in pometali bi bili oba učitelja iz šolskih stanovanj, kakor so že enkrat Štrkelja na Robu, ko ga je moral potem „Učit. tov.“ braniti. — Ob tej priliki se je tudi poudarjalo, da ne bo prej miru, preden ne gre nadučitelj Štrkelj iz fare. V „izjavi“ pravita imenovana tovariša, kako dobro se počutita v Dobropoljah in „nazdarkujeta“ po „orlovsko“, da bi moral ves svet misliti, kako grdo smo se lagali in kako sta tam priljubljena. Če se dobro počutita, je to končno stvar okusa, zaradi katerega ju ne moremo zavidati. Da pa ne bosta zaradi priljubljenosti v kakšnih zmotah, ju pa prosimo prav lepo, naj se v tem oziru obrneta za informacije predvsem na župane, zlasti Mustarja, ti jima bodo že razložili, čuvstva svojih občanov. — Ali razumeta, čislana tovariša?! — Če bo treba, bomo seveda še govorili.

* **Nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem.** Nemški nadučitelj Brandais v

Marenbergu je dne 24. t. m. v „Grazer Tagblattu“ priobčil uvodnik o nemškem šolstvu na Spod. Štajerskem. Njegova izvajanja so za nas poučna. Predvsem priznava Brandais, da nemških šol na Spod. Štajerskem ne obiskujejo samo nemški otroci, marveč da jih obiskujejo tudi slovenski otroci, seveda pravi, da otroci „deutschfremdlich“ staršev in otroci iz mešanih zakonov, a to so pojmi, ki se dajo raztegniti, kakor kdo hoče. Brandais sam pravi, da so ti otroci slovenske narodnosti, a da jih nemške šole ponemčjujejo, in pravi tudi, da bi bila blaznost, ko bi Nemci odbijali te otroke in ko bi se ne pospeševalo asimiliranje Slovencev z Nemci. Brandais stoji na stališču, da je toliko bolje za Nemstvo, kolikor več Slovencev se v nemštvu potopi, in zavrača nemško stališče, češ, Slovenci so vseskozi inteligentni in izobrazbe željni ter imajo zmožnost se kulturno razviti ter nemštvu postati nevarni. Nemec je, kdor se za Nemca priznava, naj bo katerekoli narodnosti — to je stališče Brandaisovo. V svrhu, da se nemštvo utrja, se Brandais odločno protivi zahtevi mnogih Nemcev, da bi se na nemških šolah gojili tudi slovenski učni jezik. Izreka se pač zato, naj se poskrbe slovenski jezikovni kurzi, a šole da morajo ostati popolnoma in izključno nemške in ne smejo postati utrakvistične, češ, da je v utrakvističnih šolah nemogoče mladino vzgojiti v narodnem duhu. To je nemško stališče. Koliko prednost daje to Nemcem v primeri s Slovenci, je lahko spoznati, če se pomisli, da imajo Slovenci na Spod. Štajerskem pravzaprav same utrakvistične ljudske šole.

Kranjske vesti.

—r— **Dve novi šolski zgradbi.** V Št. Vidu nad Vipavo zgrade novo šolsko poslopje, ki je proračuneno na 38.565 K. — Tudi na Vrabčah pri Vipavi sezidajo novo ljudsko šolo po proračunu 28.860 K.

—r— **Z Jesenic pišejo „Gorenjcu“:** Naše učiteljstvo je v neznosnih razmerah. Nesnovani, zlobni napadi se vrše od gotove stranke dannadan. V katoliškem domu pa se obrekuje in sramoti brez vsakih mej. In to vse brez povoda, ker vsakdo lahko ve, da se učiteljstvo ne udeležuje aktivno politike in izpolnjuje nad vse svojo dolžnost, ki jo tudi mora, zakaj špijonov ima neštevilno, ki zalezujejo v svoji nizki škodoželjnosti vsak korak in postavljajo za špione v ta namen tudi učence, ki naj torej denuncirajo svoje učitelje. Neverjetno! V teh razmerah naj vzgaja učitelj deco, ki se pred njo učitelj ponižuje, obrekuje in se mu grozi s kaznijo. Tako n. pr. si pravijo otroci med seboj, da bodo kazensko prestavljeni vsi učitelji, akoravno niso prav ničesar zakrivali kot to, da se jih prav neusmiljeno službeno izkorišča. Poučuje v beznicah, kjer je toliko otrok, da morajo sedeti po tleh, kjer je toliko prahu in vročine, da neprestano bolehalo, kjer je sploh higienično stanje tako, da bi se moralo poučevanje v takih razredih prepovedati; grozi se učiteljem zato, ker vestno izpolnjujejo svojo dolžnost, a se morajo s svojimi dohodki pravcati boriti. Svoj prosti čas mora uporabljati za stranske dohodke. Občina, v kateri ostane delo učiteljev, jim je po brezvestni zaslugi neke stranke odvzela stanarino, ker ona ima baje denar samo za klerikalne hujskače, ne pa za izkoriščane učitelje. Prišlo je že tako daleč, da je sedaj pravkar vsaka baba že šolski nadzornik in ni drugega pogovora med najhujskanimi klerikalci kot zabavljanje nad učitelji. Če je kak Bog nad nami, tedaj mora ta gotovo kaznovati brezvestne hujskače, ki so to zakrivali. Ker pa učiteljstvo noče službovati v takem slabem kraju, kakor so Jesenice, zato ni čudno, da izkusa priti v boljše kraje. Učitelj Schiffer, Salberger, učiteljica Salberger so sedaj vložili prošnje za boljša mesta, g. nadučitelj se potuje za drug kraj, g. Pibovec se tlaži z ministrstvom in tudi ostale gospice učiteljice upajo, da jim priložnost odpre upanje na druge službe. To je odpor učiteljskih oseb, ki se nasilnosti ognje in dajo prostor drugim močem, ki si želijo prenašati surovost. Če pojde to tako naprej, tedaj bodo postale Jesenice kraj, kamor se bodo pošiljali le še lahko disciplinirani učitelji v blagor in korist onih, ki rabijo napram inteligentnemu, požrtvovalnemu in nadarjenemu učiteljstvu brezvestno sirovost. Čas nam pokaže, kako se razreši vse to, in že lahko v naprej sodimo.

—r— **Ustanove za slepe otroke.** Pri ustanovi baron Karel Flödniggovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je začetkom šolskega leta 1910/11 podeliti tri do štiri mesta. Ustanovi se uživa v odgojilnici za slepe v Lincu, kjer se šolski pouk prične dne 16. septembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci ubojnega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobraženi, ter so najmanj sedem, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev ustanovnega mesta je potom dotičnega okrajnega glavarstva, ozir. po mestnem magistratu ljubljanskem podati do 20. maja t. l. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, izpričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in uradno zdravniško ali od uradnega zdravnika potrjeno izpričevalo o zdravju in izobraženosti dotičnega prosilca.

—r— **Divjega petelina** je izsledil in ustrelil na Javorniku pri Postojni ravnatelj meščanske šole, tov. Jos. Brinar. Pač redka lovska sreča!

Štajerske vesti.

—š— **Krajni šolski svet Globoko pri Brežicah** je v svoji zadnji seji soglasno sklenil, da posihmal uraduje izključno v slovenskem jeziku ter da tudi ne sprejema več nobenega neslovenskega uradnega dopisa. Priporočamo v posnemanje drugim krajnim šolskim svetom in mnogim občinskim uradom, ki se pri uradovanju še vedno poslužujejo nemščine!

—š— **Slovenski učitelj in nemškutarski občinski odbor.** Slovenski nadučitelj na Muti na Spod. Štajerskem je zažgal na velikonočno soboto po štajerski navadi velikonočni kres. Dasi je gorel kres na takem kraju, da je bila vsaka nevarnost izključena, je vendar nemškutarski občinski odbor na Muti sklenil, da da nadučitelju zaradi zažiganja kresa ukor. Sovraštvo nemškutarjev do Slovencev ne pozna nikakih mej.

—š— **Otroška igra „Rdeča kapica“** V Gotovljah. Dne 17. t. m. se je morala ta ljubka otroška igra ponoviti, kakor smo poročali že zadnjič. Kakor je bilo vobče zapaziti, so napravili mali diletantje na stare in mlade najboljši vtisk ter želi obilo aplavza. Priznati se mora, da se je igra jako lepo igrala ter bi želi mladi igralci na marsikaterem velikem odru priznanje, kakor so ga na domačih deskah. Čestitati moramo tamošnjemu učiteljstvu na krasnem uspehu, ki je pokazalo, kaj se da doseči z vztrajnostjo ter se ni ustrašilo grozečega pogleda g. župnika, ki mu igra nikakor ni bila dosti sveta. Obisk je bil v kljub nestalnemu vremenu povoljen ter je bilo občinstvo iz vseh okoliških krajev zastopano. Seveda se je marsikoga pogrešalo, toda temu so se morali naši diletantje povsod že privaditi. Upamo, da nam Gotoveljčani napravijo še marsikatero tako nedeljo.

—š— **Uradno predpisana agitacija za nemško meščansko šolo.** Okrajni šolski svet ptujski je zaukazal šolskim vodstvom v bližnji ptujski okolici, naj bi pozvedovala, koliko dečkov bi obiskovalo novo ustanovljeno deželno nemško meščansko šolo v Ptuj. Med vrsticami se precej jasno čita želja, naj bi se fante tudi nagovarjalo k obisku. Ni zadosti, da Slovenci ne dobimo sploh nobene meščanske šole, ampak bi morali slovenski učitelji na uradni pritisk še agitirati za nemške šole!

—š— **Spodnještajerski „Volksrat“** je sklical v nedeljo, dne 24. aprila, v Mariboru shod zaupnikov nemškonacionalne in štajerci-janske stranke iz mariborske okolice k posvetovanju, kako bi se dali slovenske učitelje na okoliških šolah nadomestiti z nemškimi. Sklepalo se je tudi o neki večji gospodarski zadruzi, ki naj bi izvrševala za nemške in nemškutarske pristaše prodajo vina, živine, sadija in vseh drugih pridelkov. Sedež te zadruge bo v Mariboru. Nemci so spoznali, da jim samo „Schulverein“ in „Südmarka“ ne pomagata k osvojitvi slovenske mariborske okolice, ampak treba se je oprijeti gospodarsko-zadružnih tal!

—š— **Iz Pičee** poročajo: Poročil se je tukajšnji učitelj Ferdo Kókot z gđ. Erno Bradaskovo učiteljico istotam. Pišečani se mu moramo zahvaliti za marsikatero prijetno urico, ki nam jo je napravil s prireditvami raznih veselje. Upamo, da nam tudi sedaj, ko si je sezidal lastno ognjišče, pojde rad povsod na roko. Želimo obilo sreče!

—š— **Strah pred slovensko šolo** imajo v Marnbergu. Minuli teden so se tamkaj mudili po svojih opravkih trije znani Slovenci iz Dravske doline. Marberžani so hitro iztuhtali, da so prišli gledat stavišče za slovensko šolo. Počasi se bodo že morali privaditi tudi tega „strahu“, kakor še marsičesar drug-ga. Tako pravi „Narodni Dnevnik“.

Goriške vesti.

—g— **Pevsko in glasbeno društvo v Gorici** (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) priredi 4. maja 1910 svoj pomladanski koncert. Iz prijaznosti sodeluje tudi g. Berta Javurekova, absolutinja praškega konservatorija. Bazen pevskih tóčk bo na vzporodu tudi Mozartov koncert za violino, violo in klavir. Program bo torej izredno zanimiv in opozarjamo nanj tovariše in tovarišice iz Gorice in okolice.

—g— **Čebelarstva podružnica na Grahovem ob Bači** vabi k čebelarstvu shodu, ki se vrši na Vnebohod, t. j. 5. maja t. l., ob 3. uri popoldne v ljudski šoli na Grahovem, pri katerem bo predaval tov. nadučitelj A. Likozar iz Ljubljane.

—g— **Slovenska deželna kmetijska šola** je končala v soboto svoje šolsko leto. Gojencev je bilo v 2 tednih 39. V nedeljo so napravili pod vodstvom dveh svojih učiteljev izlet v Kobariid.

—g— **Na dijaško kuhinjo** se naši rodoljubi vse premalo spominjajo. Ob raznih prilikah, ko imate čisto vsega dovolj, spomnite se naše ubožne in lačne šolske mladine,

bodi tudi z malimi prispevki! Vsak, še tako mal znesek je dobro došel.

—g— **Popravek.** V Zadnji številki v dopisu A. Lebana mora stati: „Caveant konsubus“ in „Aurevoir!“

—g— **Pozor, starši!** Deželni odbor goriški razpisuje natečaj za 16 brezplačnih prostorov v gradečnem kopališču za toliko ubožnih dečkov, odnosno deklic, ki so škrofulozni ali rahitični. Dotične prošnje naj vložijo starši takih otrok pri deželnem odboru do najdalje 15. maja t. l. Prošnjam je priložiti: Mnenje županstva, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo o pristojnosti v kako občino naše dežele, kakor tudi ubožno in zdravniško izpričevalo. Bazen tega je treba priložiti izpričevalo okrajnega zdravnika o tem, da dečki ali deklice nimajo kake nalezljive bolezni in da v njihovih stanovanjih ni bilo v zadnjih štirih tednih nalezljivih bolezni.

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico 19. in 20. aprila 1910.** Podelil, oziroma podaljšal se je dopust nekaterim učiteljem in učiteljicam. Dvema učiteljicama se je podelila prva petletnina. Dale so se tri podpore: 80, 60, 50 K potrebnim in vrednim učnim osebam. Enemu učitelju, ki se udeležil risarskega tečaja za obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani, se je podelila podpora 60 K. Storili so se potrebni koraki, da dobita dve šoli dobre šolske prostore. Opozorilo se je na kompetentnem mestu, da „Novi čas“ laže in hujska proti učiteljstvu, šolstvu in šolskim zakonom. Vprašalo se je, ali ima njegov urednik potrebne pogoje poštene eksistence, da mu ne bo treba živeti od hujskanja. Izrazilo se je začudenje, da hoče mlad človek brez potrebne izkušnje in poznanja naših deželnih razmer, ki se je k nam priselil s trebuhom za kruhom, tukaj imeti veliko besedo in sejati med nami sovraštvo. — Sklenilo se je razširiti šolo v Solkanu v petrazrednico in ono v Prvačini v trirazrednico. Pri šoli v Kozani se kupi kos zemljišča, da se razširi šolski vrt. Dovolile so se razne poprave. Nakazalo se je izplačilo predloženih računov.

Istrske vesti.

—i— **Vadnica v Kopru**, t. j. edina šola, kamor so mogli koprski Slovenci z mirnim srcem pošiljati svoje otroke, se opu-ti, in v nadomestilo naj bi v tem mestu družba sv. C. in M. ustanovila slovensko šolo. Tako smo brali v „Edinosti“. Čudimo se, da istrski politični krogi sprejemajo to vest tako hladnokrvno. Po našem mnenju družba C. in M. nima v Kopru čisto nič ustanavljati. Slavna avstrijska vlada, ki z ustanavljanjem in razširjevanjem nemških šol tako pridno skrbi, da bi se bog-nedaj pohrvalil kakšen potomec na jug privandranega prusaškega natakara, ima prekleto dolžnost, da skrbi za pouk svojih lastnih c. kr. uslužbencev, ker ravno ti dajo slov. vadnici v Kopru največje število otrok. Vadnica, dosedaj enorazredna in samo deška, bi morala obstati; da izpremeniti bi se morala v mešano enorazrednico (vsaj za sedaj). Vadnico je slednja leta obiskovalo povprečno okolo 40 dečkov, k tem lahkim srecem pristejemo še najmanj 40 deklic. Tu je kontingent že za dva razreda. Mislimo, da je stvar jasna. Ali kaznilnico in druge c. kr. urade ven iz Kopra, ali pa naj vlada skrbi za pouk naraščajo svojih slovenskih uradnikov in uslužbencev! V prvi vrstijettedaj zdaj najsvetejša dolžnost primorskih, osobito istrskih poslancev, da namorodajnem mestu poštenozaropotajo. Dobri sreči in ljubemu Bogu menda te zadeve ne bomo prepustili.

Splošni vestnik.

Kako so malenkostni! Slovensko čebelarstvo prireja že nekaj let sem poučna predavanja in poučne tečaje križem slovenske zemlje, po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. Na vseh teh predavanjih in tečajih govori tovariš nadučitelj Anton Likozar iz Ljubljane. Imel je že nebroj predavanj in je s svojim strokovnjakim poukom dosegel že najlepše uspehe v korist napredka in razvoja domačih čebeloreje. Obvestila o takih priredbah dobivata tudi „Slovenec“ in „Domoljub“, a ta dva poštna lista črtata iz vsakega obvestila in poročila Likozarjevo ime in stan. Zakaj? Zato, ker je učitelj, ki ni njihove barve! Kako bi kričali, ko bi bil Likozar Slomškar! Sedaj pa molče, ker mislijo, da bodo z molčanjem zmanjšali zasluge vrlega učitelja! Kako so malenkostni! Že v čebeloreji iščejo — politike. Res, pravi troiti!

Kupujte in razširjajte mladinske spise, ki jih izdaja „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta!“ S temi prelepimi knjigami napravljate mladini pravo veselje in obenem podpirate naš Učiteljski konvikt! Te knjige so najprimernejše darilo mladini ob vsaki priliki.

Jubilejske vinjete je izdala ob priliki svoje 20 letnice Mestna hranilnica ljubljanska. Vinjete so jako lične in se dobivajo pri hranilnici v narodnih uradnih urah brezplačno. Občinstvo naj pridno sega po njih in jih prilepja na pisma!

"Südmarka" je iznova naklonila 50.000 kron v svrhu naseljevanja nemških rodov in med Slovence na Spodnjem Štajerskem.

Avstrijski kongres za skrb za zanamerno mladino se vrši letos koncem maja v deželnozborni dvorani v Ljubljani.

Učenci — zažgali šolo. V deški šoli v Libosicah na Češkem so učenci od učiteljev dobivali jako slabe reči. To je učenec tako razdražilo, da so se hoteli maščevati nad učitelji. Storili so to s tem, da so — zažgali šolo. Ognjegasci so le z največjim naporom preprečili, da šola ni zgorela do tal.

Učitelj — skočil pod vlak. Pri Graciovu na progi Caprag-Karlovač je skočil mladi učitelj Milan Rašić iz Bačuge pod vlak, ki ga je takoj usmrtil. Rašić se je vračal iz Zagreba od zdravnika, ki mu je rekel, da ima jetiko. To ga je tako potrljo, da je izvršil samomor. Beda — bolezen — smrt! To je plačilo — vzgojevalcev mladine!

Anton Gorše, posestnik in restavrat pri "Novem svetu" v Ljubljani na Marije Terezije cesti št. 14. ki je naročnik našega lista, nam sporoča, da je pripravljen učiteljem in učiteljicam, ki prireajo z učenci in učenkami izlete v Ljubljano, postreči z dobrimi jedili in piščanci po primernih cenah. Na razpolago je izletnikom lep, senčnat vrt, ki ima to ugodnost, da je na lepem kraju mesta v bližini državnega in južnega kolodvora.

Vojaško veterinarski akademiki. Ministrsko predsedstvo razpošilja razglas: S šolskim letom 1910/11. se bo sprejelo 20 aspirantov v c. in kr. živoslovniško visoko šolo na Dunaju in 10 aspirantov v kr. og. veterinarsko visoko šolo v Budimpešti kot vojaško-veterinarski akademiki. Prosileci se morajo zavezati za 7 letno aktivno vojaško-živoslovniško službo v c. kr. armadi. Preskrbljeni so na račun vojnega proračuna ves čas študij in jim ni treba plačati tudi kolegine in taks za izkušnje ali diplomo. Tako lahko brez materialnih žrtev študije dokončajo in tekom svoje vojaške službe dosežejo šaržo štabnega zdravnika in nadzdravnika (VIII., oziroma VII. plač. razred).

Število podružnic "Südmarke" se je v letu 1909. pomnožilo od 394 na 708, torej za 114.

Po dogodkih v Ökörütu. Nekje na Gornjem Ogrskem je priredilo ravateljstvo neke šole gladiško predstavo in plesno zabavo. Navzočih je bilo krog 400 ljudi, med njimi 50 otrok. Ko je acitenova razsvetljava odrekla, so si začeli svetiti s svečami, in ko je bilo tamošnjemu sodniku premalo svetlo, je zažgal še kulise. Sodnik je bil do nezvesti pijan in je izrazil svoje veliko veselje nad požarom. Pijanica so seveda naznanili. Tako umevajo na Ogrskem vzgojo otrok!

Karel May — razkrinkan kakor slepar, tat in ropar. Nemški pisatelj Lebins je pisal operni pevki Scheindt pismo, v katerem imenuje znanega pisatelja potopisnih romanov in velikega klerikale, Karla Maya, navadnega zločince. May je zaradi tega vložil tožbo proti Lebinsu, ki pa je nastopil dokaz resnice. Razprava, ki se je vršila v Charlottenburgu, je dokazala, da je bil May že predkaznovan s kaznimi do 4 let zapora zaradi goljufij in tatvin. V mladih letih je bil roparski glavar in je izvršil na Severočeškem več ropov. Lebins je tudi dokazal, da May ni nikdar prišel izza nemških mej in da so vsi njegovi potopisi predzren plagiat in švindel. May igra v svojih spisih velikega katoličana in moralista ter je pisal svoje romane v znani katoliški družinski list "Deutscher Hausschatz".

Dober kavin pridatek — dober zavretek. Ako nam zajtrkovalna kava ne diši, menimo, da moramo takoj trgovca obdolžiti, da nam je dobavil slabo zruto kavo. Ta slučaj pripripi se pa le redkokdaj; največkrat gre za uporabo manj dobrega kavnega pridatka in zatorej je potrebno, da se tudi na izbero kavnega pridatka obrača največja pozornost. Ravno najboljšje je zadosti dobro za naš in naših domačih želodec. Med kavinimi dodatki zasluži "pravi Franek" s kavnim mlinčkom iz zagrebske tovarne našo naitoplejšo priporočilo.

Blagajnikom in blagajničarkam podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda. Opetovano se je dogodilo, da so poslane razne podružnice družbi manjše ali večje zneske, ne da bi se pojasnilo, kako naj se znesek uknjiži. (Kot druž. prispevek, Ciril-Metodov obram. sklad, iz nabiralnikov, ali pokroviteljstva, ali izkupilo za nar. kolek, razglednice, rač. listke i. t. d.). Ker ni nikakega pojasnila, se smatra tak neimenovani znesek kot prispevek podružnice ker se tudi tako vključi. Dogodi se pa, da dobi vodstvena pisarna že potem, ko je mesečni izkaz po časopisih natisnjen, pismo, v katerem se zahteva, da se naj poslani znesek vključi za to, ali ono postavko. — Take zapoznele želje napravljajo družbinemu knjigovodstvu mnogo sitnosti in nepotrebnega dela, otežujejo pisarno in provzročajo nejasnosti v celotnem napram javnosti. Tudi knjige ne morejo biti tako snažne, kakor je je želeli od vzornega knjigovodstva. — Prosimo torej najvljudneje, da se vbodoče na to pazi in naj blagovolji vsakdo v tistem času, ko pošlje denar, tudi jasno označiti bodisi v pismu ali pa na položnici, oziroma nakaznici, v katero kategorijo se naj znesek uknjiži. Prosimo!

Delajmo praktično za obmejno Slovence! Na oklic, naj bi začeli Slovenci nakupovati in se naseljevati v obmejnih krajih, ni prišla niti ena resna ponudba. In vendar so vsa oglašena podjetja ne samo špekulativna, temveč popolnoma obrestonosna. Opozarjamo le na vile v znanem zdravilišču na Spod. Štajerskem, kjer bjejo Slovenci obupni boj za svoj obstanek, kjer je pri volitvah vsak kosček zemlje odločilnega pomena. Mnogo imovitejših Slovencev, posebno iz Ljubljane, obiskuje poleti to kopališče ter izdaja za stanarino več, kakor jim bi nesel kapital, za katerega bi vilo kupili. Pa ako bi tudi sami katero poletje ne preživeli tam, lahko stanovanje oddajo tako drago, da jim v treh mesecih donasa nad 6% kapitala. Pri dveh vilah imajo slovenski kupci prednost za 4000 K. Toda zaradi naše malomarnosti bo najbrže nakupil Nemec, ako se ne oglasio Slovenci do 1. maja. — Istotako bi se lahko v Celovcu v hiši, ki je za jako zmerno ceno (23.000 K) naproday, delala sijajna kupčija z vinom, posebno v steklenicah. Za lesne trgovce in gostilničarje je dobiti krasno posestvo v nekem trgu na slov. Koroškem. Plačati je takoj le 16.000 K. Glede opisanih in vseh že omenjenih posestev daje pojasnila potovalni učitelj Ante Beg v Ljubljani. Priložiti je znakmo za odgovor.

O Binkošti se vrši na Dunaju prvi vseavstrijski esperantski dan. Ker je takrat že otvorena mednarodna lovska razstava, pride ta čas mogoče tudi kateri slovenski eksperimentist na Dunaj. Ta naj ne zamudi prilike, obiskati esp. dan, da bo videl, kako zmaga naša ideja. Natančnejša pojasnila daje radevolje Lj. Koser, Jursinci pri Ptuj, Štaj.

Nemška požrtvovalnost. Nemci so dopolnili tekom 10 mesecev Roseggerjevo ustanovo, to je, nabrali so 2.000.000 K. Toda njihova darežljivost se ni ustavila ob tej meji, temveč nabirajo naprej. Nabrali so že več nego 100.000 K nad 2.000.000.

Schulverein dela intenzivno in vztrajno. Dosedaj je izdal za pomenčevanje Slovencev in Slovanov 14 milijonov kron. Svojo vsenemško skrb razširja na vse kraje avstrijske monarhije. Tudi Čehi, ki imajo v narodnem oziru v sebi večjo odporno moč nego mi Slovenci, hudo trpijo pod njegovo pestjo, ki je polna denarja. Samo za Moravsko je nemški Schulverein do zdaj potrošil blizu dva in pol milijona kron. Tudi med Slovence se ta judežev denar siplje kar po tisočakah. In sadovi so primerni denarju! Slovenci, bodimo oprezn! Tem bolj moramo zbrati vse svoje odporne sile, ker je Roseggerjeva ustanova Schulvereinu odprla najbogatejši vir novih dohodkov.

Za nemški Schulverein darujejo tudi učenci benediktinske škotske gimnazije na Dunaju (Schottengymnasium), ter so celo pristopili k Roseggerjevi ustanovi z darom 8000 K. In pri nas?

Promet narodnega kolka je postal v zadnjem času manjši. Kaj je temu vzrok? Vse rodoljube opozarjamo, da ima pisarna C. M. D. sledeče vrste kolka: "Narod sebi", "Muta", "Št. Ij" in "Ptuj". Prosimo zopet stare agilnosti v prid družbi!

"Slov. planinsko društvo" je imelo 13. t. m. občni zbor v Ljubljani, ki je bil precej živahen, mestoma celo buren, ker se je pojavila v nekaterih podružnicah opozicija proti sedanjim sestavi društva. Odločno se je zahtevala izpremba pravil v tem smislu, da je osrednje društvo zveza vseh podružnic kot samostojnih društev, in v osrednjem odboru naj bi bile bolj zastopane tudi podružnice. Društvo je koncem l. 1909 imelo 3102 člana, in sicer osrednje društvo 976, podružnice pa 2126. Podružnic je bilo 20. Število članov se je lani pomnožilo za 393 članov. Lansko leto so društvo zadele razne nesreče: glavna je bila porušenje Aljažvega doma v Vratih zaradi plazov. Izvršilo se je marsikako važno delo bodisi glede koč, bodisi splošno glede izboljšanja turistike. Doseglo se je končno tudi, da pristojajo glede vodniškega reda za Primorsko "Slov. plan. društvo" iste pravice kot Nemško-avstrijskemu plan. društvu. Društvo izkazuje za l. 1909 dohodkov 116.579 K 62 v, izdatkov 115.919 K 60 v. Sklenilo se je, da se skliče v svrhu izpremembe pravil jeseni izredni občni zbor.

Obrotno šolstvo.

Razstava šolskih izdelkov obrtnih vajencev. — V nedeljo je bil sklep šolskega leta na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah. Glasom sklepa šolskega odbora so pridila posamezna šolska vodstva ob tej priliki razstavo risarskih, spisovnih in računskih šolskih izdelkov obrtnih vajencev. Ogleдали smo si razstavo na štirih mestnih obrtnih nadaljevalnih šolah in priznati moramo, da smo bili naravnost presenečeni nad nepričakovanimi uspehi, ki so jih dosegli vajenci v tekočem šolskem letu. Seveda gre tu prva zasluga učenecem samim, ki so se ravnali po navodilih svojih učiteljev in so zaradi tega tudi dosegli tako dobre uspehe. Pohvala gre pa tudi mojstrom, ki so, uvidevši važnost in korist obrtnih nadaljevalnih šol, redno pošiljali svoje učence v šole ter s tem pokazali, da jim je na srečo bodočnost svojih vajencev in pa posebej še bodočnost obrtnega stanu samega. Ker pa vsako delo hvali tudi mojstra, ne smemo pozabiti tovarišev

učiteljev, ki so poučevali na obrtnih nadaljevalnih šolah, in pa voditeljev teh šol, ki so z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti pokazali, da so bili vsak na svojem mestu. Ako primerjamo letošnjo razstavo z razstavo minulih let, moramo priznati, da je bila letošnja razstava v vsakem oziru popolnejša. To zaslugo ima pa brez dvojbe učna uprava, ki je poskrbela, da se je odpravil mučni in neplodni večerni pouk, ter uvedel dnevni pouk. Res je, da ta uvedba nekaterim mojstrom ni ugajala, ki so se pa, uvidevši, da je dnevni pouk za učence v vsakem oziru bolji in uspešnejši, kmalu sprijaznili s to novo uredbo. Ko smo ogledovali razstavo, smo čuli od mojstrov samih, da zdaj izprevidijo, kako prav je bilo, da se je odpravil večerni pouk. Obisk razstave je bil tak, kakor še nikdar ne. Na I. mestni šoli se nam je povedalo, da je posetilo razstavo nad 300 obiskovalcev; posebno veliko je bilo mojstrov, pomočnikov in staršev obrtnih vajencev. Poleg teh so si ogledali razstavo tudi člani šolskega odbora, nadzornik obrtnih nadaljevalnih šol, ravnatelj Ivan Šubič, tovariši učitelji, ki posejajo risarski tečaj na ljubljanski državni obrtni šoli. Razstavo na I. mestni šoli so si ogledali tudi skoraj vsi ljubljanski učiteljski člani, in čelu jim učitelj risanja prof. Fran Suher. Vsak obiskovalec je zapustil razstavo s prepričanjem, da obrtno šolstvo v vsakem oziru vidno napreduje. In to je hvalevredno! Zakaj čimbolj izobražen bo naš obrtnik, tem boljše bo njega gmočno stanje.

Šolsko zdravstvo.

Nov način zdravljenja raka. Zadnjega marca se je vršila seja mednarodnega shoda za fiziološko terapijo, kjer je znani kirurg profesor Doyen naznanil novo metodo zdravljenja raka, s katero si obeta mnogo uspeha in popoln prevrat na polju zdravljenja. Doyen trdi, da umrejo stanice raka boleznijo že pri toplini 50 do 55 stopinj. On misli raka zdraviti s tem, da bi žgal rane z elektriko.

Iz slovanskih pokrajin.

Etnografska (narodopisna) razstava, prva razstava te vrste na slovanskem jugu, se vrši leta 1911. ob priliki II. vseokolskega zleta v Zagrebu. Priprave vodi vseučiliški profesor dr. Lazar Car.

Proslava bitke pri Grunwaldu. Dne 15., 16. in 17. julija se vrši v Krakovem zlet poljskega sokolstva z različnimi drugimi slavnostmi, med katerimi je na prvem mestu odkritje spomenika kralja Jagella; spomenik je daroval mestu Krakovu umetnik Ignac Paderewski. Mesto Krakov je obljubilo za slavnosti 60.000 K; proračun za vse slavnosti znaša 75 tisoč kron.

Slovansko slikarsko šolo namerava otvoriti v Trstu odlični slovenski umetnik, ki se tam stalno naseli. Omogočiti hoče tudi stalno umetniško razstavo slovanskih slikarskih in umetnootbrtnih umotvorov. To bi bil naravnost sijajen korak v našem kulturnem življenju.

Narodno-radikalni zveštine iz vseh slovanskih pokrajin imajo letos o binkošti I. shod v Ljubljani.

Ljubljanska "Glasbena Matica" namerava prirediti 5. maja na prošnjo damskega odbora za Strossmayerjev spomenik v Zagrebu tamkaj koncert, katerega čisti dobiček je namenjen zakladu za Strossmayerjev spomenik.

Slovaki, ki doma na Ogrskem ne smejo snovati sokolskih društev, jih pa snujejo v Ameriki, kjer imajo 192 moških in 58 ženskih sokolskih društev s 5330 moškimi in 1134 ženskimi člani. Imajo tudi svoje glasilo "Slovanski Sokol".

Socialisti na Hrvaškem so začeli izdajati za kmetiško ljudstvo nov časopis "Narodna volja".

Vseslovanski sokolski zlet v Sofiji. Zveza bolgarskih sokolskih društev "Junak" je povabila vsa slovanska sokolska društva na zlet, ki se vrši istočasno z vseslovanskim kongresom v Sofiji. Dosedaj je priglasilo svojo udeležbo že veliko število slovanskih Sokolskih društev, med njimi največ čeških, ruskih in srbskih. Bolgarska društva bodo seveda na zletu polnoštevilno zastopana. Za javno telovadbo je vojno ministrstvo prepustilo vojaško vežbališče v Pavlovem. Tu na vežbališču postavijo krasen salon, ki ga je bolgarski Sokolski zvezi darovala vlada iz bolgarskega odredka na svetovni razstavi v Milanu. — Vseslovanski kongres v Sofiji se začne dne 13. julija letos.

Sokolska misel se širi čimdalje bolj. Danes je organizovanih čeških Sokolov nad 78.000, poljskih 20.000, hrvaških 12.500, slovenskih 6.300, bolgarskih 4.460, srbskih (v kraljestvu) 9000.

Česke knjižnice imajo na Češkem 849.787 knjig, 52 okrajev ima javne knjižnice z več nego 6000 knjigami. Nad 10.000 knjig ima pa 18 čeških knjižnic. Zato so pa Čehi v Avstriji glede izobrazbe na prvem mestu. — Kdaj bo tudi pri Slovencih tako dobro poskrbljeno za javne knjižnice?

O Dve maši na dan smejo čitati do konca marca 1911. vsi duhovniki v praški

nadškofiji. Tako je odredil knezoškof Skrbensky, ker je veliko pomanjkanje duhovščine.

O Slovenci na Reki. Dne 10. t. m. je bil ustanovni občni zbor slovenskega bralnega in izobraževalnega društva na Reki, v katero se je, kakor poročajo, vpisalo že 1000 Slovencev. (Vseh Slovencev na Reki je krog 6000.) Upamo, da bo novo društvo moglo vsaj deloma zajeziti poitalijančevanje Slovencev.

Razgled po šolskem svetu.

Italijanske želje glede fakultete. Z Dunaja poročajo, da nameravajo Italijani zahtevati, da proračunski odsek pospeši italijansko fakultetno vprašanje in bodo v to svrhu zahtevali, da pride ta predloga pred debato o proračunu samem na vrsto.

Velikošolska predavanja v aeronavtiliki so uvedli na tehniški visoki šoli v Stuttgartu. Pozvani profesor inženir Aleksander Baumann iz Berlina začne s svojimi predavanji o zračnih ladjah in letalnih strojih dne 1. maja.

Pravica žensk v Rusiji. Ruski naučni minister je predložil dumi zakonski načrt, s katerim se ženskam, ki so dovršile vseučiliške študije na kaki inozemski univerzi, daje pravico, da polagajo na ruskih vseučiliških naknadne izpite, ki jim daje v učenih poklicih enako pravico kakor moškim in jih pripušča tudi kot profesorice. — Kakor se vidi, je v nekaterih ozirih Rusija vendarle bolj napredovala kakor naša ljuba Avstrija. Pri nas se ženskam o pravicah, ki jih dobe sedaj v Rusiji, niti ne sanja.

Madjarizacija na Hrvaškem. Zdi se, da pod novo Tomašičevo vlado ne bo nič kaj bolje postalo na Hrvaškem. Dasi vlada sama ne dovoljuje nikakih novih madjarskih šol več, je šolsko društvo "Julijan" vendar zopet eno ustanovilo v Djalavesi pri Daruvarju in jo napolnilo s hrvaškimi otroki. Madjari ustanovitve niso niti naznanili in okrajna oblast niti s prstom ne gane, da bi to preprečila.

V Splitu delajo obširne priprave za zgradbo novega poslopja za obrtno šolo. Stala bo pol milijona kron. Vlada je dala 166.000 K.

Doktor modroslovja je hotel postati Artur Singer, urednik nekega budimpeštanskega lista. Ker je bil dober znanec z vseučiliškim profesorjem Marczaljem, ki ga je imel izkušati, sta vprašanja vnaprej dogovorila, in Singer je izkušajo seveda dobro prebil. Stvar pa se je izvedela, in senat je izkušajo še eukrat ponovil. Marczali je dobil ukor, Singerju pa se je doktorat odrekel in se je obenem izrekel, da se Singer sploh ne sme več pripustiti k promociji.

Ločitev cerkve od šole v vseh ozirih zahtevajo duhovniki v Thüringenu; v Gothi so na shodu sklenili sledeče: 1. Veronauk je bistven del in predmet ljudske šole. 2. Cerkevno nadzorovanje pri pouku mora odpasti. 3. Učitelja ne sme nihče siliti, da b proti prepričanju učil verouk; 4. Katekizem kakor ga mi razumevamo, ne sodi v šolo. V Sachsen-Gothi je šola od cerkve ločena pravzaprav že od l. 1863. v Sachsen-Meiningen pa od 1909. Če je papež te neverne duhovnike prokel ali ne, tega še ne vemo.

Evropski univerz je 125 z 230.000 dijaki. Največ jih ima berlinska, namreč 14.000, za njo pride pariška — nad 12.000. Moskvska jih ima 10.000, dunajska pa 8000. Praška češka ima 4300 slušateljev in stoji na 25 mestu. — Največ univerz ima Nemčija — 21 z 49.000 slušatelji, potem Francija — 16 z 32.000 slušatelji, nato Anglija — 15 s 24.000 slušatelji; Avstrija ima tudi 24.000 slušateljev, pa le 9 univerz. Rusija ima na 11 univerzah 28.000 slušateljev, Španija pa na 9 univerzah 12.000.

Jugoslavanski dijaški kongres v Belgradu. Belgrajski akademiki so poslali bolgarskim, hrvaškim in slovenskim vseučiliščnikom vabilo na III. jugoslavanski dijaški shod, ki se ima vršiti začetkom meseca julija v Belgradu. Na kongresu se bodo razpravljala razna aktualna jugoslovanska vprašanja, ki se tičejo predvsem dijaštva. Istočasno se vrši v Belgradu kongres vseh srbskih kulturnih društev. Belgrajski akademiki se nadejajo, da se tega kongresa udeležijo številni zastopniki dijaštva iz vseh jugoslovanskih zemelj. Kakor nam poročajo iz Belgrada, se tega kongresa prvič udeležijo tudi jugoslovanski dijaki iz Turčije. Naznanilo je namreč svoj prihod več srbskih in bolgarskih dijakov, ki študirajo na turški pravniški fakulteti v Solunu.

Obisk na avstrijskih tehnikah. Koncem l. 1909. je bilo na vseh sedmih avstrijskih tehnikah 10.491 slušateljev, 703 več kot l. 1908. Največ slušateljev je imela dunajska tehnika, namreč 3098 (2902 redn. in 196 izred.). Takoj za njo pride praška češka z 2990 sluš. (2742 r. in 248 izr.). Na tretjem mestu je levovska s 1529 posl. in 86 gosti. Češka v Brnu (nepopolna) je imela 45 posl., nemška pa 731. Na nemški praški je bilo 968, na graški pa 725 slušateljev. Na praški češki tehniki se je število slušateljev nasproti l. 1908. pomnožilo za 17,7%, na nemški pa je padlo za 1,5%; na dunajski tehniki se je število slušateljev pomnožilo le za 1,6 odstotkov.